

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Bucuria Crăciunului

Luminatele praznice ale Bisericii noastre au darul de a ne introduce în simțirea și trăirea marilor adevăruri ale istoriei mântuirii noastre. Nașterea Domnului este sărbătoarea care ne înalță inima și ne luminează mintea cu „taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută” a coborârii, a rămânării și a lucrării lui Dumnezeu cu noi.

Acest lucru mai ales ne face să-l înțelegem într-un chip mai deplin Pastorală pe care I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului o trimite și în acest an preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu, cu prilejul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos.

Mîncînd de la cuvintele prorocului Isaia, amintite dreptului Iosif de către înger: „Și vor chema numele lui Emanuel, ce se tâlcuiește: cu noi este Dumnezeu” (Matei 1, 23), în partea introductivă Pastorală arată că venirea Domnului a fost vestită neîncetat de proroci, pentru ca lumea să aștepte cu încredere coborîrea lui Dumnezeu la oameni. Vremea prorocită s-a împlinit: Iisus Mîntuitorul se naște din Fecioara Maria, prin umbrirea Duhului Sfînt. Nașterea pruncului Iisus în ieslea Betleemului a fost prilej de bucurie atunci și astăzi pentru toți credincioșii, pentru că Dumnezeu a coborît în mijlocul nostru, că iată El e cu noi. „De aceea — zice Arhipăstorul nostru — se cuvine să ne îndreptăm gîndul și inima la acest praznic luminos către marele și minunatul dar al cerului, al cărui nume este Emanuel, adică Dumnezeu cu noi”. „Aceasta este — cum spune Pastorală — marea veste, marea bucurie a Crăciunului, a Nașterii Domnului — că Dumnezeu a coborît în mijlocul nostru, că El este cu noi”.

Cu adevărat Crăciunul este momentul cînd cei credincioși retrăim realitatea prezenței și lucrării Domnului nostru Iisus Hristos în noi și cu noi. „Crăciunul ne cheamă ca — așa cum s-au deschis cerurile — să ne deschidem și noi inimile și — așa cum dumnezeiescul prunc s-a sălășluit în iesle — să facem și noi în suflul nostru sălaş bineplăcut pruncului Iisus”.

Prezența și lucrarea lui Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, o vedem cu ochii credinței pretutîndeni, în totul și în toate. Mai întîi cunoaștem lumina, înțelepciunea și atotputernicia dumnezeiască din ordinea, armonia și frumusețea universului văzut, căci „cerurile spun mărirea lui Dumnezeu și facerea minilor Lui o vestește tîria” (Psalmul 18, 1).

Mai clar vedem dragostea, bunătatea și înțelepciunea lui Dumnezeu în făptura umană, în omul care este chip al lui Dumnezeu și chemat să ajungă la asemănarea cu El, după pilda vieții Domnului Hristos, care prin întrupare s-a făcut om, spre a ne face și pe noi fii ai lui Dumnezeu.

În istoria popoarelor, deci și în viața și istoria poporului nostru, noi vedem în lumina credinței aceeași lucrare a lui Dumnezeu în Iisus Hristos, care ne călăuzește spre ținta unei vieți de fericire, belșug, dreptate, pace și frățietate în dragoste și bună înțelegere.



Nașterea Domnului

duhul iubirii lui Hristos. „Precum v-am iubit eu pe voi, așa să vă iubiți și voi unul pe altul” (Ioan 13, 24) este însăși porunca Mîntuitorului.

Iubirea este virtutea cea mai înaltă care mărturisește că noi colaborăm și lucrăm cu Domnul. Nașterea Domnului Hristos ne cheamă să-l iubim pe Domnul din tot suflul și din toată inima. Iubirea față de Dumnezeu ne cere însă ca în același timp „să iubim pe cei din familia noastră. Să ne iubim poporul, să ne iubim Patria. Să iubim pe toți fii Patriei noastre, fără deosebire de naționalitate sau credințe religioase. Să iubim pe orice om, să iubim popoarele, să iubim întreaga omenire”.

Pastorală se încheie cu imnul Bisericii care ne cheamă: „Hristos se naște, măriți-l; Hristos din ceruri, întîmpinați-l; Hristos pe pămînt, înălțați-vă”, pe care I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae îl explică și îl actualizează prin chemarea părintească: „Să-l preamărim dar pe Iisus Hristos pentru toate darurile ce le-a revărsat și le revărsa

Din înțeleșurile Crăciunului

Nașterea după trup a Fiului lui Dumnezeu, a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, este prezentată în Sf. Evanghelii în cuvinte puține și cu pioasă simplitate. Astfel, Sf. Evanghelist Luca scrie:

„În zilele acelea a fost poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut întîi pe cînd stăpînea în Siria Quirinus.

Și se duceau toți să se înscrie, fiecare în cetatea sa.

Și s-a suit și Iosif din Galileia, din cetatea Nazaret, în Iudeia, în cetatea lui David, care se cheamă Vifleem, pentru că era din casa și din seminția lui David, să se înscrie cu Maria, cea logodită cu el, fiind grea.

Și pe cînd erau acolo, s-au împlinit zilele ca să nască. Și a născut pe fiul său, Cel Întîi Născut și l-a înfășat și l-a culcat în iesle, pentru că nu aveau loc în casa de oaspeți.

Și erau niște păstori în partea aceea stînd pe cîmp și făcînd de straajă noaptea împrejurul turmei lor. Și iată un înger al Domnului a stătut înaintea lor și slava Domnului a strălucit împrejurul lor și s-au înfricoșat cu frică mare.

Și le-a zis îngerul: Nu vă temeți, că iată vă binevestesc bucurie mare, care va fi peste tot poporul, că vi s-a născut astăzi Mîntuitorul care este Hristos Domnul, în cetatea lui David. Și acesta vă va fi semn: Veți afla un prunc înfășat, culcat în iesle.

Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, lăudînd pe Dumnezeu și zicînd: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire.

Și cum s-au dus de la ei îngerii la cer, păstorii au zis unii către alții: Să mergem dar pînă la Vifleem și să vedem harul acesta ce s-a făcut, pe care Domnul ni l-a descoperit.

Și au venit de grabă și au aflat pe Maria și pe Iosif și pruncul culcat în iesle. Și văzînd, au spus ce li s-a grăit despre pruncul acesta. Și toți care au auzit s-au mirat de cele ce le-au spus păstorii.

(Continuare în pag. 2)

mereu peste noi, peste țara noastră, peste toată omenirea. Să-l întîmpinăm pe El cu păstorii și cu magii, aducîndu-i ca dar toată viața noastră, toată inima și suflul nostru. Să ne înălțăm la El ca El să reverse în noi dragostea Lui cea nemărginită, jertfelnică și rodnică. Să ne iubim unii pe alții ca într-un gînd să mărturisim credința noastră în Iisus Hristos, în Biserica Lui cea sfîntă, Biserica Ortodoxă Română. Să ne iubim unii pe alții ca cu un gînd și o inimă să mărturisim dragostea neclintită față de scumpa noastră Patrie, față de toate popoarele, față de viață, pace, propășire și bunăvoire”.

În felul acesta și în acest an Pastorală Înaltului nostru Arhipăstor se dovedește a fi, precum am văzut, bogată în învățături și înțelepciune creștinească, cu calde și părintești îndemnuri către noi toți — preoți și credincioși deopotrivă — de-a fi conștienți de minunatele daruri ale Cerului, care ni s-au revărsat nouă în Iisus Hristos Domnul și de-a ne strădui neîncetat ca să împlinim Evanghelia Mîntuitorului, pentru ca „Dumnezeu să se sălășluiească în noi și să lucreze prin noi tot lucrul cel bun, cunoscînd prin aceasta că Dumnezeu este cu noi”.

Pr. F. Costea

Din înțeleșurile Crăciunului

(Urmare din pag. 1)

Iar Maria păstra toate cuvintele acelea, punându-le în inima sa.

Și s-au întors păstorii, mărind și laudând pe Dumnezeu pentru toate ce auziseră și văzuseră, precum li se spusese (Luca 2, 1—20).

*

Deci, cum arătam încă dintru început, prezentarea pe care Sf. Evanghelist Luca o face în legătură cu Nașterea Domnului este de tot simplă. Dar tocmai această simplitate cucerește prin frumusețea ei de neîntâlnit. Ea zugrăvește plastic, pe înțelesul oricărui om, vremea de atunci, dar oglindește cuceritor și cadrul încărcat de smerenie în care i-a fost dat Fiului lui Dumnezeu, Mîntuitorului nostru Iisus Hristos să se nască, să vină între noi și la noi, să coboare între oameni, ca om deplin.

Pilduitoare ne este și atitudinea bătrînului Iosif și aceea a Sfintei Fecioare Maria; ne cucerește omenia lor și pasul înțelept cu care au întâmpinat porunca cezarului August: au mers să se înscrie în cetatea lui David, în Vifleem, supunîndu-se astfel orînduirilor omenești. Astfel, ei ne sînt, și în această privință, exemple vii de ascultare nu numai de voia lui Dumnezeu, dar și de rînduiele lumesti în mijlocul cărora trăim și lucrăm pentru fericirea noastră și a semenilor noștri și pentru mîntuirea sufletească la care sîntem chemați prin Iisus Hristos, prin Biserica Sa, prin Sf. Taine așezate de El.

Ne grăiește însă și împrejurarea că Iosif și Maria nu au aflat loc de popas în casa de oaspeți și, după cît se pare, nici în vreo altă casă din Vifleem. Așa fiind, ei abia au putut sălășlui într-un staul al necuvîntătoarelor, loc unde s-a născut Hristos Iisus. Acolo a fost El înfășat „în scutece de in curat”; acolo, în ieslea dobitoacelor, a fost El culcat „pe fîn uscat”; ieslea i-a fost leagăn. De încălzit l-a încălzit suflul ființelor blînde din staul, cum glăsuiește și colinda: „Boii peste El suflau, căldură ca să-i facă”.

Iată cadrul natural în mijlocul căruia s-a născut Mîntuitorul lumii. Acesta este cadrul de simplitate cum altul nici că s-ar putea închipui. Și el l-a întâmpinat pe Hristos la venirea Sa în lume, ca om. Și s-a făcut astfel pentru noi oamenii, pentru toți cei care voim să-i urmăm lui Hristos; s-a făcut așa, ca să ni se dea pildă de adevărată smerenje, exemplu de trăire în aleasă simplitate, de întremătoare curăție sufletească și trupească.

La locul unde s-a născut Iisus au venit îngerii lui Dumnezeu și au cîntat cîntare cerească, imn de pace și de bunăvoințe între oameni, între oamenii de atunci, de mai tîrziu și între noi cei de azi. Și aceasta pentru că Mîntuitorul Hristos „s-a intrupat de la Duhul Sfînt și din Maria Fecioara și s-a făcut om”, ca să-l împace pe om cu Creatorul său, cu Dumnezeu, să unească cerul cu pămîntul, să-i hotărască pe oameni la a înțelege frățietatea, dragostea și dreptatea, la trăirea în pace și bună înțelegere.

După îngerii, în acel locaș simplu au poposit păstorii și i-au adus închinare Mîntuitorului; au poposit și s-au închinat niște oameni simpli ca și îndeletnicirea lor de fiecare zi, niște oameni buni și curați cu inima ca și roua cîmpului și ca viața trăită în liniștea legată de îndeletnicirea păstoraască. Asemenea lor sînt creștinii cei mulți și necunoscuți, de la venirea Mîntuitorului și pînă azi, ba și pînă în veac de veac, care vin și rămîn la Hristos cu inimă curată, îi aduc închinare și jertfă duhovnicească fără de prihană, îi cîntă laudă cu căldură, i se închină în duh și adevăr.

Sf. Evanghelist Luca notează despre Sf. Fecioară Maria: „Iar Maria păstra toate cuvintele acelea, punîndu-le în inima sa” (Luca 2, 19), adică acele cuvinte rostite de înger către păstori: „Vi s-a născut astăzi Mîntuitorul care este Hristos Domnul” (Luca 2, 11). Și le pune în inima sa de mamă iubitoare din pricina smereniei pe care o încerca în fața „descoperirii Tăinei celei mari”, în fața faptei aducătoare a mîntuirii neamului omenesc, în clipe de negrăită frumusețe și curăție. Chiar și pentru ea, pentru Născătoarea de Dumnezeu, acum, împlinirea tuturor proorocilor, privind întruparea Mîntuitorului Iisus Hristos, avea în sine ceva copleșitor și greu de purtat, măcar că vedea împlinindu-se aievea vestea adusă ei, de la Dumnezeu, prin îngerul Gavriil în cuvintele buneves-

ÎNCHINAREA MAGILOR

Iisus s-a născut în Betleemul Iudeii; s-a născut omenește și totuși în mod suprafiresc, Maica Lui rămînînd Fecioară. Betleem însemnează casa pîinii și a fost locuit de tribul lui Iuda, unul din cei 12 fii ai lui Iacob. El se află la 12 km sud de Ierusalim.

La leagănul Pruncului dumnezeiesc vin magii de la Răsărit să se închine și să-i aducă daruri; aur, smirnă și tămîie. Magii erau astronomi, cititori de stele sau crai cum îi mai numește tradiția creștină. Împărații de pe vremea aceea nu făceau nimic fără să consulte pe magi. Ei trăiau la curtea împăraților, erau deci un fel de consilieri intimi, sfetnici de taină ai împăraților. De aceea tradiția noastră bisericească i-a înfășat pe magi cu coroană — semnul cinstirii, și cu sabie — semnul puterii.

Magii veneau de la Răsăritul Țării Sfinte. Sf. Evangheliști nu spun cîți erau. Tradiția Bisericii noastre le stabilește numărul de trei, după numărul darurilor, deși uneori se vorbește și de-al 4-lea mag. În colinde magii poartă numele atît de cunoscut: Gaspar, Melchior și Baltazar. Gaspar vine de la Caspicus și însemnează reprezentant al popoarelor de origine arică, urmașii lui Iafet fiul lui Noe stabiliți în jurul Mării Caspice. Melchior în limba ebraică însemnează regele luminii, reprezentant al popoarelor de spiță hamită, urmașii lui Ham fiul lui Noe stabiliți în Egipt și Etiopia. Baltazar e un nume semit purtat de semiții stabiliți în Babilon, urmașii lui Sem fiul lui Noe. Magii prezintă omagiile neamurilor pămîntului, aduse Pruncului Născut în ieslea Betleemului Iudeii. Ei nu au fost chemați, ci au venit mînați de Dumnezeu pe o cale pe care ei o puteau înțelege. Ei erau mînați la nașterea lui Mesia care era așteptat nu numai de iudei, ci și de alte neamuri, care, într-o formă mai ștearsă, nutreau nădejdi mesianice.

Nașterea unui fiu de împărat este salutată în diferite feluri. În cazul Mîntuitorului toate neamurile îl salută ca pe Împăratul lor, darurile aduse Mîntuitorului avînd o adîncă semnificație mesianică. Aurul se aducea capetelor încoronate, ceea ce înseamnă că ei îl considerau pe Mîntuitorul Împărat. Tămîia se aducea lui Dumnezeu și zeilor, deci ei îl considerau Dumnezeu. Smirna se folosea la îmbalsămarea cadavrelor, deci ei prevesteau prin aducerea ei că deși este Dumnezeu va muri dar nu va fi stăpînit de moarte. Va muri dar, ca Dumnezeu veșnic, biruie moartea prin învierea Sa.

Magii — cititori de stele — au fost conduși de o stea deosebită. Ea este foarte strălucitoare și mare, fiind la o altitudine nu prea mare. În al doilea rînd își permite să calce legea fundamentală de mișcare a stelelor pe firmament, care se mișcă pe traiectorie de la Răsărit la Apus. Ea se abate de la această traiectorie fără să producă o catastrofă în cosmos. Este singura stea care se abate de la legea fundamentală a mișcării stelelor pe firmament. Mulți astronomi, între care și Kepler, au studiat această stea. La Ierusalim se ascunde și apoi se arată din nou.

Magii știau că Mesia se va naște din poporul iudeu. De aceea întrebă: „Unde este Împăratul iudeilor, cel ce s-a născut?...” ca să-l deosebească de împăratul în funcție atunci la iudei. Evreii

duceau viața lor religioasă netulburată de nimeni. De la cei răspîndiți printre păgîni, aceștia află că evreii erau purtători ai făgăduințelor mesianice. Magii știau după stea că s-a născut Mesia de aceea spun: „Am venit să ne închinăm Lui...”.

Orientalii erau obișnuiți ca sclavii să se prezinte în fața stăpînului cu fața la pămînt să nu îndrăznească să-l privească în față. Forma aceasta de manifestare pe care ei o arată mai marilor lor se numește închinare sau prosternare. Viața creștină s-a născut și a înflorit în Orient, de aceea au fost adaptate unele gesturi pe care le practicau oamenii locului în acel timp. Omul se închină în fața unui om care-l aduce pe Dumnezeu, se închină în fața unei icoane și se prosternă în fața lui Dumnezeu. Magii nu trebuia să se închine în fața nimănui, toți li se închinau lor. Ei însă se închină în fața lui Dumnezeu.

La Ierusalim magii au fost prinși și duși la Irod unde, ca oameni de bună credință, au spus adevărul, că-l caută pe Mesia și că s-au condus după stea. Irod, care s-a temut totdeauna să nu-i fie luat tronul, s-a tulburat auzind toate acestea de la magi. „Și tot Ierusalimul s-a tulburat împreună cu el...” cum ne spune Sf. Evanghelist Matei. Ierusalimul — adică poporul de aici — s-a tulburat căci știa de ce e în stare Irod cînd bănuiește că cineva vrea să-i ia tronul. Poporul se teme de masacrul ce va urma. Ca să se convingă de adevărul celor spuse de magi, Irod convoacă Sinedriul — căpeteniile religioase ale iudeilor — care erau în măsură să-l lămurească. Membrii Sinedriului răspund lui Irod că Mesia se va naște în Betleemul Iudeii, aducînd ca dovadă profetia lui Miheia: „Și tu Vifleieme nu ești mai mic cu nimic între miile lui Iuda...” Ei îi aduc această profecie de frică să nu se înfurie Irod că nu l-au informat bine. Irod cheamă pe magi în ascuns și-i întrebă: „Cînd s-a arătat steaua?” Deci îi întrebă direct: Cînd s-a născut Iisus? El se interesează despre vîrsta Pruncului — îi îndrumază pe magi la Vifleem cu prefăcută bunăvoință, rugîndu-i să se întoarcă și să-i spună și lui despre cele ce vor afla.

Deși erau puternici, magii puteau fi ușor înșelați pentru că erau de bună credință. Dumnezeu, prin purtarea Sa de grijă, îi conduce pe alt drum și la plecarea ei nu se mai întorc pe la Irod. Ei duc darurile care au caracterul de a indica pe Mesia și au și un profund caracter profetic. Irod, văzîndu-se înșelat, dă ordin să fie masacrați toți copiii ca să poată fi pierdut și Iisus. Dumnezeu ia măsuri de salvarea Lui și arătîndu-se noaptea în vis lui Iosif, ne spune Sf. Evanghelist Matei, îl trimite împreună cu Pruncul și cu Mama Lui în Egipt, ca să se împlinească profetia lui Osea care zice: „Din Egipt am chemat pe Fiul meu”.

Acolo a stat Iisus cu Iosif și Maria pînă la moartea lui Irod, întorcîndu-se apoi în țara de baștină și așezîndu-se în Nazaret.

Închinarea magilor a avut un ecou puternic în sufletul credincioșilor noștri, care i-au cuprins în multe colinde. De aceea, așa cum spune o frumoasă colindă:

„Să dăm și noi lui Iisus
Împăratului de sus
Scumpe daruri de Crăciun
Inimă și suflet bun”.

M. Cristea

tiri: „Nu te teme, Maria, că ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pîntece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Prea Înalt se va chema... Căci Duhul Sfînt se va pogori peste tine și puterea Celui Prea Înalt te va umbri; pentru aceasta și Sfîntul ce se va naște din tine, se va chema Fiul lui Dumnezeu” (Luca 1, 30—32, 35). Ea, Maria, participa la împlinirea luminii Bunevestiri; nașterea din ea, prin Duhul Sfînt, a Mîntuitorului Iisus Hristos. Și în strălucirea celei mai mari fapte care a încăput cîndva în crugul vremii, în chip firesc, ea nu putea sta necuprinsă de smerenie desăvîrșită, smerenia mamei născătoare de Dumnezeu. De altfel și mai tîrziu, în toată vremea petrecută în preajma Fiului Omului, Sf. Fecioară a păstrat același chip de nețărmită smerenie — și în legătură cu toată viața și faptele Lui minunate.

Nașterea după trup a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos s-a petrecut înainte de noi cu aproape două mii de ani. Dar Crăciunul, mărîitul praznic al nașterii Lui, poposește la noi în fiecare an. Ca și celor din vechime, ca și multor generații de creștini din vremi trecute, el este menit să ne aducă și nouă neîntinată bucurie duhovnicească. Și ne aduce cu adevărat, dacă pregătăm sălăș în sufletul nostru pentru primirea lui Iisus Hristos. Ca El să se nască în acest suflet, să crească și să ne mîntuiască, sîntem îndatorați creștinește să-l întâmpinăm cu viață curată, cu inimă ca a păstorilor din preajma Vifleemului, în duh de pace și bunăvoințe către toți semenii noștri, în chipul smereniei arătată nouă de Sf. Fecioară Maria, cu încredintarea că El este Fiul Celui Prea Înalt, Fiul lui Dumnezeu. Atunci, din toate simțămintele noastre curate, putem împleti o negrăit de frumoasă cunună, ca să o ducem lui Hristos și, cu adevărat, să ne poată fi de mult folos.

D. Călugăr

ZIUA REPUBLICII

Sărbătorim ziua de 30 Decembrie, ziua scumpei noastre Republici. În această zi, în anul 1947, masele muncitoare înlătură monarhia și instaurează Republica, o formă nouă de conducere a statului, în care întreaga putere aparține clasei muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare.

Proclamarea Republicii reprezintă punctul culminant al transformărilor care au urmat în țara noastră după istoricul act de la 23 August 1944.

Ca cel mai de seamă reazim al reacțiunii burghezo-moșierești, monarhia constituia un mare obstacol în calea dezvoltării trainice a noii orânduiri sociale din țara noastră. Prin înlăturarea ei se deschide drum larg construcției socialiste.

Intr-adevăr, proclamarea Republicii descătușează inițiativa creatoare a maselor populare. De acum, avântul vijelios al unei vieți noi se desfășoară cu și mai multă vigoare. Zorii înnoirilor sociale se conturează și mai luminos. Pășirea spre realizări mari devine tot mai hotărâtă. Iureșul primăvăratec al puterilor populare urcă către vîrfuri și seva schimbărilor se revărsă din plin în alcătuirea țării noastre.

Intr-un interval de 22 de ani, masele populare — sub conducerea înțeleaptă a ocîrmuirii puterii populare — obțin mari realizări în industrie, în economie, în agricultură, precum și în domeniile științei și culturii.

Prin acestea, se schimbă cu totul chipul țării noastre. Dezvoltarea multilaterală a țării noastre o așează astăzi între țările înaintate ale lumii. Prestigiul țării noastre sporește tot mai mult în lumea întreagă.

Întreaga viață a poporului nostru este astăzi dinamizată în direcția desăvîșirii vieții noastre celei noi. Urcăm în continuu treaptă după treaptă spre culmile civilizației și ale culturii, spre a răzbate la o viață tot mai luminoasă și tot mai fericită.

Astfel, proclamarea Republicii noastre constituie piatra de hotar între ceea ce am fost și între ceea ce avem să devenim. Ea ne întărește în hotărîrea de a trage mereu învățăminte din greșelile trecutului, precum și de a privi mereu înainte cu sentimentul celei mai senine încrederi în viitor. Faptul că ne-am putut scutura de poverile trecutului și că am fost în stare să ne zidim o viață nouă într-un timp atât de scurt, este pentru noi o cheazăie a biruințelor de viitor.

Prin cadrul nou de mari prefaceri și înnoiri sociale, Republica noastră oferă Bisericii noastre strămoșești condiții favorabile de viață și de lucrare.

În aceste condiții, Biserica noastră se înnoiește și ea odată cu poporul nostru, încadrîndu-se în ritmul adîncilor primeniri care înnoiesc și dinamizează viața noastră obștească.

Pusă sub semnul înnoirilor, viața și activitatea Bisericii noastre se dezvoltă sub toate raporturile și se menține într-o continuă propășire. Biserica noastră înscrie în istoria ei multe fapte și o bogată rodire spre cele ce sînt întru slava lui Dumnezeu și întru folosul credincioșilor.

Pe măsura chemării și a posibilităților ei, Biserica contribuie la înnoirea și desăvîșirea credincioșilor ei. Totodată, desfășoară o frumoasă activitate de *apostolat social*, dedicîndu-se muncii de sprijinire activă a construirii și desăvîșirii vieții celei noi a poporului nostru. Ea se dovedește o Biserică vie, care lucrează înțelepțește în conformitate cu aspirațiile, cu năzuințele legitime ale poporului.

Desfășurată după principiul apostolatului social, viața și activitatea Bisericii noastre manifestă — în cei 22 de ani de la proclamarea Republicii — caracterul unității: al unității de credință în sînul ei și în cadrul întregii Ortodoxii; al unității de slujire a lumii împreună cu toate celelalte Biserici, cu toate popoarele iubitoare de libertate, dreptate și pace, și cu toți oamenii de bunăvoință din lumea întreagă; al unității de năzuințe și de destin istoric cu neamul românesc; al unității de acțiune cu toate Cultele religioase din țara noastră și cu întregul nostru popor pentru făurirea unei vieți noi în lume.

Prin această unitate, Biserica noastră contribuie la întărirea unității poporului nostru.

Pe plan extern, relațiile Bisericii noastre cu celelalte Biserici creștine înscriu o epocă nouă, în care Biserica noastră nu mai trăiește o viață închisă și necunoscută peste hotare, ci este din ce în ce mai cunoscută și mai apreciată în cadrul Creștinismului mondial.

Opera de apostolat social, desfășurată de către Biserica noastră în cei 22 de ani de la proclamarea Republicii, se răsfrînge acum cu bogate roade pe toate planurile vieții noastre bisericești. De aceea, la a XXII-a aniversare a scumpei noastre Republici, înnoim angajamentul de a sluji cu toată credincioșia și cu tot elanul marile năzuințe ale poporului nostru, pentru înflorirea lui și pentru pacea a toată lumea.

R.

Imn pentru Patria mea

Patrie,

*Cuvînt sfințitor, cuvînt de iubire,
Rodit în ogorul nașterii fiilor,
Gînd de izbîndă și dreaptă trăire
Leagăn de zîmbet și vis, al copiilor.*

Patrie,

*Cu tine mă ridic pe schele spre soare,
Cu steagul tău, biruind, mă-nalț luminat
Din sfere înalte privesc mîndra floare
A esenței umane crescînd spre înalt.*

Patrie,

*Leagăn de zîmbet, clipa de trai fericit,
D-aceea fiii tăi mîndri c-un glas te-or slăvi
Fîntna ta dragă, visul lor împlinit,
Prin Pace și Muncă în veci vor trăi.*

Puiu Ciolan

Informații

■ În nr. 10 (237) pe octombrie 1969 (p. 98—100) al binecunoscutei reviste „Steaua”, este încrestată, sub semnătura d-lui Aurel Răduțiu, o concentrată dar caldă prezentare a lucrării I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului: „Biserica Ortodoxă Română, una și aceeași în toate timpurile”.

„Înțelegînd unitatea Bisericii românești — se spune în partea introductivă a acestei prezentări — ca o unitate de acțiune în slujba intereselor neamului, autorul săvîrșește un act de cărturărie de frumoasă tradiție în cultura noastră pe linia acelei concepții despre Biserică, înțeleasă ca o instituție activă în cadrul și în slujba propriei națiuni”.

■ La mijlocul lunii octombrie 1969 a avut loc la Paris o conferință a Consiliului Ecumenic al Bisericilor asupra Vietnamului, în care s-a arătat că este absolut necesar de-a se lua de urgență noi inițiative pentru încetarea focului în această țară, unde războiul bîntuie de peste 25 de ani.

■ La sfîrșitul lunii noiembrie 1969 s-au desfășurat la Viena lucrările „Conferinței de opinie publică pentru securitatea și cooperarea europeană”, la care au participat aproximativ 300 de delegați și observatori din 26 de țări europene, din care au făcut parte oameni politici, parlamentari, savanți, scriitori, personalități religioase etc.

Aprobată unanim, în „Declarația de la Viena”, care a marcat sfîrșitul acestor lucrări, se arată printre altele că „după ce a fost focarul a două războaie mondiale, Europa poate și trebuie să devină leagănul unei păci trainice”.

În cadrul lucrărilor acestei Conferințe, de aprecieri deosebite s-a bucurat politica externă de pace și colaborare reciproc avantajoasă pe care țara noastră o promovează pe arena internațională. O seamă de participanți s-au referit concret în cuvîntările lor la aportul țării noastre la dezvoltarea destinderii, cooperării și securității în Europa.

■ Vineri, 28 noiembrie 1969, în capela Institutului Teologic Universitar din Sibiu s-a slujit un parastas în memoria adormitului întru Domnul arhiepiscop și mitropolit Nicolae Colan.

Intr-o cuvîntare rostită cu acest prilej, P. C. prof. D. Călugăr a evocat personalitatea acestui vrednic ierarh.

■ Sîmbătă, 29 noiembrie 1969, în aceeași capelă a Institutului nostru Teologic și în prezența P. C. consilierii, a corpului didactic, a studenților teologi și a numeroși angajați de la Centrul arhiepiscopal și Institutul Teologic, a avut loc tradiționalul parastas oficiat în amintirea marelui mitropolit Andrei Șaguna, a cărui viață și activitate a fost readusă în conștiința celor prezenți de dl. Dumitru Radu, student în anul IV.

În locul său s-au ivit mai mulți candidați pentru ocuparea scaunului mitropolitan. Dintre ei, principele Gheorghe Rákoczy I a ales pe călugărul putnean Ilie Iorest, recomandat de domnul Moldovei Vasile Lupu, care a fost apoi trimis în Țara Românească, fiind hirotonit de mitropolitul Teofil. Ilie Iorest era originar din Transilvania, fiind numai călugăr în Moldova, la mînăstirea Putna, ctitoria lui Ștefan cel Mare, unde a primit și darul preoției. La scurt timp după ce-a ocupat scaunul vlădicesc a apărut la Alba Iulia o nouă ediție din Evanghelia cu învățătură a diaconului Coresi, a cărei culegere începuse încă din timpul

(Continuare în pag. 4-a)

Biserica românească din Transilvania în prima jumătate a secolului XVII-lea

Am arătat într-unul din numerele trecute că din a doua jumătate a secolului al XVI-lea încep știrile privitoare la mitropoliții Transilvaniei, care-și aveau reședința în Alba Iulia. Între aceștia se remarcă Ghenadie și Ioan de la Prislop, cel din urmă păstorind și în timpul lui Mihai Viteazul, domn care a ridicat în Alba Iulia o nouă biserică mitropolitană și o nouă reședință vlădicescă.

Lui Ioan i-a urmat în scaun mitropolitul Teodist, pe care-l întîlnim într-un act din 1606 și pe o piatră funerară din 1622. După el a urmat mitropolitul Dosoftei, care pare să fi fost moldovean, lucru ce-l deducem din faptul că întreținea corespondență cu domnitorul Ștefan Tomșa al Moldovei și cu diferiți clerici moldoveni, iar într-o însemnare făcută de el însuși pe o Evanghelie slavonă, scria: „eu vlădica Dosoftei ce am fost în Roman și Huși și mai mare peste toate mînăstirile țării Moldovei”. Vlădica Dosoftei se impune atenției noastre prin faptul că a convocat un sinod (sobor) la Alba Iulia, la 4 iunie 1627, care a luat mai multe măsuri disciplinare privind pe preoți și pe credincioși. Printre altele se stabilea numărul sărbătorilor, destul de ridicat de altfel. Se rînduiau apoi pedepse în bani pentru preoții care vor comite fapte nevrednice de slujba preoțească sau care nu vor săvîrși slujbele potrivit tipicului și rînduieilor ortodoxe (preotul care nu cunoștea slujbele era amendat cu 24 florini, cel care nu avea cărți, veșminte, vase, antimis, cu 24 florini, cel care nu îngrijea biserica cu 24 florini, cel care nu respecta gradele de rudenie la cununie cu 50 florini; credincioșii care nu posteau de două ori pe săptămîină plăteau 24 florini etc.).

La scurt timp după acest sinod, locul lui Dosoftei a fost luat de Gheorghe de Brad, numit în

călugărie — și ca mitropolit — Ghenadie. Se crede că Dosoftei a fost înlăturat din scaunul vlădicesc, fiindcă în 10 noiembrie 1627 era în Brașov, de unde trimitea o scrisoare unui egumen din Moldova. În 1635 întîlnim în Maramureș un episcop cu numele Dosoftei, care s-ar putea să fie fostul mitropolit din Alba Iulia. Mitropolitul Ghenadie apare pentru prima dată într-un act din 17 octombrie 1627. El se întitula: „arhiepiscopul din scaunul Bălgradului, al Vadului, al Orăzii, al Sătmăruului și a toată țara Ardealului”. A continuat și sub el propaganda calvină, patronată acum de principele Gabriel Bethlen. Văzînd că ierarhii ortodocși din Transilvania nu-l sprijină în îndeplinirea planurilor sale, Bethlen a scris patriarhului ecumenic Chiril Lucaris, cerîndu-i încuviințarea ca românii transilvăneni să treacă la calvinism. Patriarhul i-a răspuns, la 2 septembrie 1629, arătîndu-i că nu-și poate da consimțămîntul la așa ceva și atrăgîndu-i atenția asupra zădărnicii planurilor sale.

În ultimul an al păstoririi sale, în 1640, calvinii au tipărit la Alba Iulia un Catehism calvinesc (combătut de mitropolitul Varlaam al Moldovei).

Tot în 1640, domnul muntean Matei Basarab a trimis la Alba Iulia, la principele Gheorghe Rákoczy I, o delegație de vlădici și boieri, în frunte cu mitropolitul Teofil. Cu acest prilej, mitropolitul Teofil a cercetat și pe mitropolitul Ghenadie, care l-a rugat să-i trimită o tipografie și un meșter tipograf. Prin înțelegerea lor a apărut în același an o carte de legi, Pravila, la mînăstirea Govora, în două ediții: una pentru Țara Românească, sub numele mitropolitului Teofil, alta pentru Transilvania, sub numele mitropolitului Ghenadie. La scurt timp, și anume la 3 septembrie 1640, vlădica Ghenadie a trecut la cele veșnice.

La praznicul Sf. Nicolae

Praznicul de pomenire a Sf. Ierarh Nicolae din Mira Lichiei — atât de drag credincioșilor ortodocși răsăriteni — este pentru Arhiepiscopia Sibiului și pentru întreaga Mitropolie a Ardealului prilej de exprimare anuală a prețurii și alipirii clerului și credincioșilor față de iubitul nostru Arhiepiscop, I. P. S. Mitropolit Dr. Dr. h.c. Nicolae Mladin.

În preseara praznicului a avut loc, după datină, săvârșirea sf. slujbe a Vecerniei în paraclisul (capela) Institutului Teologic Universitar, de către un sobor alcătuit din P. C. rector Dr. Is. Todoran, P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu, P. C. duhovnic D. Mamina și P. C. diacon Constatin Voicu, — în prezența I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, a profesorilor, ostenitorilor și studenților Institutului.

Corul studenților teologi, dirijat de P. C. prof. Gh. Șoima, a dat răspunsurile și a cântat apoi condacul Sf. Nicolae și „Bucură-te, Nicolae Sfinte”.

Arătând îndoita însemnătate — bisericăscă și onomastică — a prăznuirii, P. C. rector Is. Todoran a exprimat în cuvinte vibrante recunoștința pe care i-o purtăm cu toții Arhiepiscopului nostru, pentru ocrotirea cu care înconjoară acest așezământ de pregătire a viitorilor preoți, pentru cinstea pe care o agonisește teologiei și Bisericii noastre în țară și peste hotare.

Răspunzând, I. P. S. Sa a arătat, între altele, că noi, fiii Bisericii Ortodoxe Române avem un ideal care este real, izvorât din însăși viața divin-umană a Bisericii. Noi găsim în sufletele noastre puteri de Dumnezeu date ca să ne perfecționăm din punct de vedere religios-moral și să slujim astfel atât Biserica străbună, cât și idealurile superioare ale României socialiste. Studenților teologi, le-a împărtășit povește și îndemnuri corespunzătoare vârstei și menirii lor.

În ziua praznicului (sîmbătă, 6 decembrie a.c.), P. S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanul, înconjurat de sobor, a săvârșit Sf. Liturghie arhierăscă în Catedrala mitropolitană. În cadrele ei, la Ectenia pentru morți, s-a făcut pomenirea creștinească a mitropoliților Ardealului Nicolae Bălan († 1955) și Nicolae Colan († 1967).

Răspunsurile liturgice au fost date de corul studenților teologi, dirijat de P. C. prof. Gh. Șoima.

La sfîrșit, P. S. Episcop-vicar Visarion — din ușile împărătești ale Sf. Altar — a exprimat calde și respectuoase urări de viață îndelungată, cu pace și sănătate, Arhiepiscopului nostru, — dînd citire, în continuare, îndătinății Rugăcîuni de mulțumită pentru binefacerile pe care Părintele cereșc le revărsă asupra Bisericii și țării noastre și asupra I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae. Apoi, s-a cântat un Polihroniu.

În continuare, la reședința mitropolitană, s-a desfășurat obișnuita recepție de Sf. Nicolae. Urările de bine ale preoțimii și credincioșilor din Arhiepiscopia Sibiului au fost prezentate I. P. S. Mitropolit Nicolae de către P. C. vicar arhierăscopesc Tr. Belașcu. P. C. Sa a insistat asupra prețurii ce o avem cu toții față de alesul nostru Arhiepiscop și asupra ascultării fieștii cu care îi sîntem îndatorați în toată bunăvremea.

Răspunzând, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, după ce a mulțumit pentru felicitările exprimate cu atîta căldură, a arătat că trăsătura fundamentală a Sf. Ierarh Nicolae este deplină și consecventă lui identificare cu credința Bisericii dreptmăritoare, cu clerul și cu credincioșii ei. Această trăsătură se întilnește și la ierarhii care au păstorit Biserica Transilvaniei. Aceștia s-au dovedit totdeauna integrați în unitatea Bisericii și au mărturisit voința poporului, ei fiind doar slujitori devotați ai acestei voințe. E ceea ce ne străduim să facem și noi astăzi. Avînd pilda Sf. Nicolae și a celor ce ne-au premers, vrem — în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian — să întărim unitatea Bisericii și prin aceasta, să aducem partea noastră de contribuție la întărirea unității poporului nostru aflat astăzi în plin iureș de activitate creatoare pentru fărîmarea unei vieți noi, de pace și prosperitate, de bunăvoințe și înfrățire. Unitatea este o realitate în neconținută dezvoltare, care cere întărire neconținută, căci această unitate este tăria poporului și a țării.

La sfîrșit, I. P. S. Sa s-a întreținut cordial cu cei prezenți, felicitînd personal pe toți purtătorii numelui Sfîntului Nicolae.

Căldura acestor prăznuiri a arătat încă o dată legătura strînsă și cordială dintre Arhiepiscop și păstorii săi.

Reporter

Biserica românească din...

(Urmare din pag. 3)

vieții lui Ghenadie (1640—1641). Păstoria lui Ilie Iorest a căzut în vremuri destul de viforoase, cînd strădaniile prozelitiste ale calvinilor din Transilvania, în frunte cu principele Gheorghe Rákoczy I, se înteau tot mai mult. S-au făcut presiuni și asupra mitropolitului Iorest să-i ajute la răspîndirea noii învățături calvine. În acest scop, încă de la numirea ca mitropolit i-au fixat un program în 7 puncte, prin care-i cereau să lucreze pentru răspîndirea calvinismului. Mitropolitul n-a îndeplinit însă nici una din dorințele calvinilor, ci a rămas statornic în dreapta credință, împreună cu păstorii săi. La aceasta se mai adăuga și faptul că în anul 1642 se convocase Sinodul de la Iași al ierarhilor greci, ruși și români, care luaseră atitudine și împotriva calvinismului. Din această pricină, principele l-a aruncat pe mitropolitul Ilie Iorest în temniță, unde a zăcut timp de nouă luni. A fost eliberat abia în noiembrie 1643, pe baza garanției a 24 de chezași, că va plăti 1000 de taleri pentru visteria principelui. S-a retras atunci în Moldova, așezîndu-se la mînăstirea Putna. De aici a plecat, în 1645, ca să strîngă milostenie, în vederea răscumpărării chezașilor. Avea asupra sa un pașaport dat de domnitorul Vasile Lupu și o scrisoare de recomandare dată de cei patru vlădici din Moldova, în care îi descriau și suferințele îndurate în Alba Iulia: „... au adus mărturie mincinoasă și i-au făcut mare nedreptate și tot ce-a avut au luat de la el și l-au legat și l-au închis în temniță; nouă luni a pătimit, fiind izgonit și cu el o mulțime de preoți creștini, nu pentru altă vină decît pentru credința creștină...”.

La 26 august 1645 fostul vlădică al românilor transilvăneni a fost primit de țarul Rusiei, căruia i-a dăruit părțile din moaștele Sf. Dumitru. Mitropolitul Iorest și-a petrecut restul vieții în Moldova.

Pentru viața lui curată, cât și pentru pătimirea îndurată pentru dreapta credință, Sfîntul Sinod al Bisericii noastre, în ședința sa din 28 februarie 1950, a hotărît ca mitropolitul Ilie Iorest să fie cinstit ca sfînt mărturisitor în întreaga Biserică Ortodoxă din Ardeal, în ziua de 24 aprilie a fiecărui an. Trecerea sa în rîndul sfinților s-a făcut în chip sărbătoresc la Alba Iulia în ziua de 21 octombrie 1955.

După alungarea sa, aflăm, încă în primele luni ale anului 1643 un nou mitropolit la Alba Iulia, cu numele Simion Ștefan, hirotonit și el în Țara Românească. Principele calvin Gh. Rákoczy I și sfătuitoarii lui au încercat acum din nou să-și extindă influența asupra Bisericii românești, impunînd noului mitropolit 15 condiții: predica în românește, dar numai după Sf. Scriptură, înlăturînd deci Sf. Tradiție, catehizarea tineretului după Catehismul calvinesc, împărțirea numai a celor vîrstnici, desființarea obiceiurilor de la botez, cununii și înmormîntării, crucii și icoanelor nu li se da închinare, cei ce doresc să treacă la calvinism nu vor fi împiedecați, apoi măsuri privind sinodul protopopilor și drepturile superintendentului calvin asupra Bisericii românești. Nici aceste condiții n-au avut nici o urmare asupra Bisericii românești.

Numele mitropolitului Simion Ștefan a rămas în istoria culturii românești prin faptul că a tipărit *Noul Testament* de la Bălgrad din 1648. Traducerea a început-o ieromonahul Silvestru, fost egumen la Govora, unde a tipărit și două lucrări (*Sinaxarul din Psaltirea slavonă* cu Ceaslov prin 1638—41 și *Evangelhia învățătoare* din 1642). El n-a trăit ca să-și vadă rodul osteneților sale cărturărești ieșind de sub tipar, ci a murit în cursul lucrării de traducere. Opera sa a fost continuată de mitropolitul Simion Ștefan, care a fost nevoit să-l corecteze și să-l întregască, lucru pe care îl mărturisește el însuși în prefață. În prefața mitropolitului se pune și problema unității limbii românești. El scria, printre altele: „Aciasta încă vă rugăm să luați aminte că rumânii nu grăesc în toate țările într-un chip; pentru aceeaia cu nevoie poate să scrie cineva să înțeleagă toți, grăind un lucru unii într-un chip, alții într-alt chip... Bine știm că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii numai aceia sînt buni cari umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sîntu bune carele le înțelegu toți...”.

Tot în cursul păstoririi sale s-a tipărit și o *Psaltire* la Alba Iulia în 1651.

Colindă

Lerui Doamne, Lerui bun
Asta-i seara de Crăciun —
Lerui Doamne, pe străduțe
Umblă cetele micuțe
De aleși colindători
De cu seară pină-n zori...

Lerui Doamne, Ler frumos
Ei colindă lui Hristos,
Iară nouă pe pămînt
Ne aduc pe Domnul sfînt
Și învățătura Lui,
Din înaltul cerului...

Lerui Doamne... Și-i zăpadă,
Vin creștinii prin ogradă,
Ușurel pe cărăriuțe,
Veste bună să ne spuie —
Cum că s-a născut Hristos
Lerui Doamne — și-i frumos...

... Lerui Doamne, să cîntăm,
Tatălui să ne-nchinăm
Și cu toții... împreună
Împletind mîndră cunună —
Să o ducem — în Ajun —
Lui Iisus — pruncul cel bun.

Nicolae Isac, cîntăret bisericesc

Îngrijirea obiectelor religioase în parohie

Biserica Ortodoxă Română, în cursul anilor, pe lîngă misiunea ei spirituală a creat și păstrat cu sfințenie toate obiectele ei de cult precum și cărțile și însemnările mai importante din viața parohiei.

Multe din aceste piese din trecutul nostru îndepărtat reprezintă obiecte valoroase de artă religioasă și documentară.

Cu conștiința datoriei față de aceste valori ce le posedă Biserica și potrivit dispozițiilor primite, mulți conducători ai oficiilor parohiale au amenajat și expus obiecte de artă și cu valoare documentară în locuri potrivite, pentru a fi la îndemîna oricărui vizitator și cercetător.

Grija față de aceste valori se vede și în cele mai îndepărtate parohii și mînăstiri de pe teritoriul Patriei noastre.

Un astfel de loc îndepărtat este și parohia Șirnea-Bran, jud. Brașov, așezată în zonă de munte la o altitudine de 1200 m și cu împrejurimi geografice deosebit de pitorești.

Și aici se observă grija, prețuirea și interesul pentru valorile moștenite de la înaintașii noștri. Astfel, în această parohie se află un muzeu al satului, precum și o modestă colecție de obiecte bisericăști.

În muzeul satului sînt expuse obiecte de artă populară și de uz gospodăresc, iar în cel parohial obiecte de artă religioasă cum sînt: icoane pe sticlă, icoane pe lemn, obiecte vechi de cult, precum și cărți și documente în care se vede nu numai trecutul bisericii, dar și al satului. Din cărțile de cult mai importante și după vechimea lor sînt: *Evangelhia* de la București 1750 de sub domnia lui Grigore Ghica și păstoria mitropolitului Teodosie, *Moltfelnic* și *Antologhion* precum și *Antimisul* dat bisericii de lemn sub domnia lui Brîncoveanu.

Toate aceste cărți dovedesc legăturile apropiate ce au fost între Transilvania și celelalte provincii românești, ca și permanența poporului nostru pe aceste plaiuri.

Această colecție fiind așezată lîngă biserică și aproape de căminul cultural, unde se găsește muzeul satului, este vizitată de mulți turiști și cercetători care dau pe aici, iar cei ce sînt puși cu conducerea lor stau la dispoziție cu multă bunăvoință.

Descoperind, slujind, apărînd și păstrînd cu sfințenie aceste valori de artă și documentară, ne încadrăm nu numai pe linia îndatoririlor noastre preoțești: firești, ci facem și o muncă de înaltă ținută patriotică.

Preot I. Puchianu

Mitropolitul Simion Ștefan a murit în vara anului 1656, căci în 14 septembrie 1656 era sfîntit la Tîrgoviște noul mitropolit al Transilvaniei, Sava Brancovici.

Deci, în tot cursul primei jumătăți a secolului al XVII-lea vlădicii transilvăneni au avut de luptat cu propaganda calvină, izbutind să-și păstreze turma credincioșilor în credința strămoșească, cu toate vitregiile timpului.

Mircea Păcurariu